

# Két kirándulás keresztanyám házába

Lakóépület, Józsefváros, Budapest



Dévényi Tamás

## Kirándulás Budapestre 1960-ban

Egyszer csak azt vettük észre az öcsémmel – olyan hatéves forma lehettem, ő meg négy –, hogy elvesztettek minket. Előző nap láttunk négyet először életünkben, most meg ez az elveszés! Az a legfurcsább, hogy nem emlékszünk arra, hogy hogyan találtunk „háza”, de az biztos, hogy kettesben éreztünk meg keresztanyám Futó utca 17. sz. alatti lakásába. A ház alá volt dűcolva, és ebben az volt a jó, hogy Gyula bácsi (eltartási szerződés révén került hozzájuk keresztanyám) szőgeit bele lehetett verni az oszlopokba.

## Kirándulás Budapestre 2007-ben

Egyszer csak azt vettük észre, hogy eltűnt egy jó darab Józsefváros. Az elvitathatatlan jobbító szándék áll mögötte, és egy csomó építész. Itt a Futó utcában az alábbiak: Alföldi György és Bach Péter, Lenzsér Péter, Zoboki Gábor, Gunther Zsolt, és végül Hajnal Zsolt, hogy csak a nevesebbeket említsem. Nehogy félreértsenek, nem kárhoztatok én senkit: az immáron üres telek mindig megtalálja az építészét. Itt azonban egy mintaértékű munka eredményét látjuk: a Futó utcai Partnerségi Programról van szó, amely PHARE-támogatással érte el „a Futó utca és környékének társadalmi, gazdasági és környezeti megújítását”. A társadalmi célok közül álljon itt emlékeztetőül! „a helyi lakosság területhez való kötődésének, ezáltal a terület népességmegtartó erejének erősítése”, a gazdaságiak közül pedig kiemelném „a Futó utcai” mint névjegy megteremtését.

### 1. Helyszínrajz

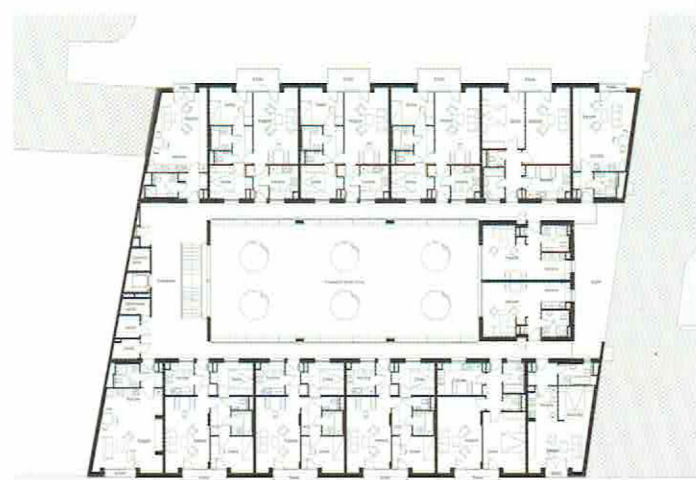
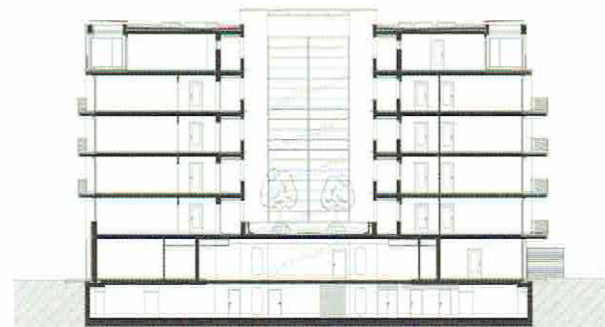
2. A Futó utcai megújulás legújabb eleme (H. J.)

3. A szemközti új házzal szemben ez az épület utcavonalra került (P. A.)

4. Az utcára merőleges metszet

5. Emeleti alaprajz, alul a Futó utca, balra a még beépítetlen saroktelek

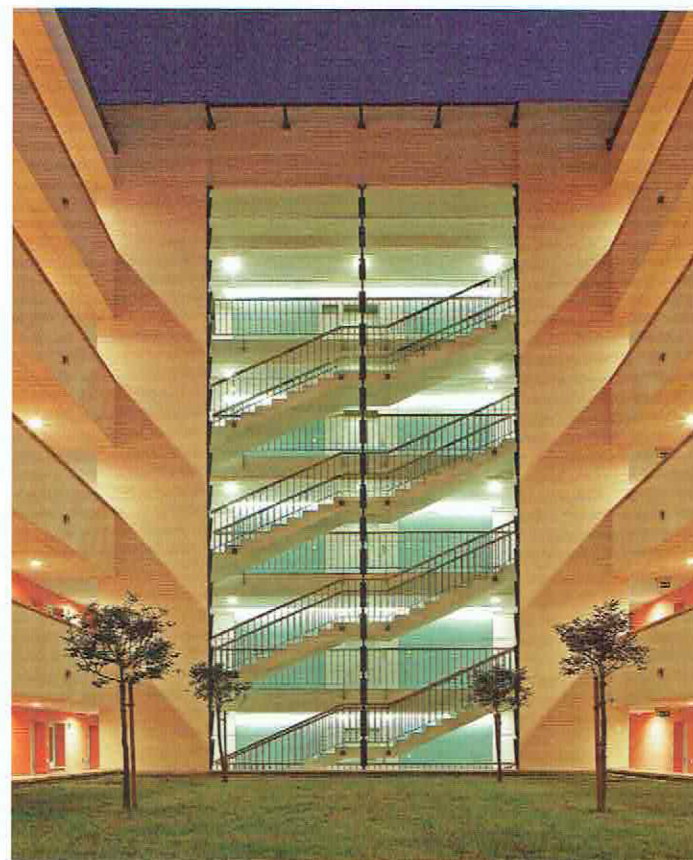
6. A hátsó udvaron is az utcai homlokzat elemei köszönnek vissza (P. A.)





parkolósint után már kétség sem fér a lakószintek minőségéhez. Különösen érdekesnek tartom a homlokzati szimmetrián kívül a keresztirányú szimmetriatengelyt, amelyet középpontos tükrözéssel egészítettek ki a tervezők. A telek trapéz alakja magában hordozta ezt a szerkesztési lehetőséget: ennek megtalálására azonban – fájdalom – csak a beavatottaknak van esélye. A lakószintek alaprajzi struktúrája a gangos bérház újrafogalmazása: megvannak a külső folyosók a rá nyíló kony-

hákkal, az utcai, udvari és belső udvari lakások hierarchiája, és persze a hozzá tartozó belső udvar is. Mi is a nóvum? A földszinti parkolók miatt az udvar egy szinttel följebb került, így sokkal jobb az udvar légteraránya. A mellvédmagasságba emelt udvari talajszint finom megoldás: a sima fű átlényegül: absztrakt sikká, szinte képzőművészeti alkotássá válik. A kicsiny fák nem is tudják, mit keresnek ott. A függőfolyosók konzolos megoldása helyett pillérsort látunk a külső



falsikon: ettől sokkal intimebbeké váltak ezek a köztes terek. A tiszta szerkesztés erős színekkel párosult. A színek informatívak: használatuk analitikus. A padló is átírás: az egykoron kikerülhetetlen fekete-fehér pepita a la metlachi/mozaiklap reinkarnációja. A nagy méret miatt szinte mindegyik mező csonkolt, amit a szemünk kiegészít: ez egy klasszikus tértágító technika, amitől észrevétlenül jobban érezzük magunkat. Az egyetlen nagyobb tér – nincse-

nek véletlenek – az újfent a háború előtti építészetet megidéző előcsarnok. Itt ugyanez a burkolat, mint annak előtte, dekorációvá is válik: a kék lifffel és a dekoratív sárga mezőben megjelenő levélsekre nyek között a pepita padló a kapocs. Szinte csak a krómozott óra hiányzik. A Futó utca azonban nem az Új-Lipótváros. Az építészeti örökség szabad felhasználhatósága furcsa helyzeteket szül: errefelé szerintem legelőbb az igazi gangos házak rehabilitációjára kéne minta-



1. Az informatív színek (Zs. T.)
2. A belső kert az újragondolt függőfolyosókkal (P. A.)
3. A belső kert síkja mellvédmagasságba emelt, így válik absztrakttá (P. A.)
4. Kozma Lajost idéző részletek (H. J.)
5. Színek és a padló: a pepita minta nagyméretű átírása
6. High-tech üvegtorlát (H. J.)

példákat teremteni a gangos bérház újratereztése helyett/mellett. A harmincas évek értékrendjének megidézése sem egyszerű dolog. A környék megmaradt házai, de legelőbb az új épületek egészen másról beszélnek: házuk láthatólag egyedül maradt. Erről a tervezők is tehetnek, mivel a választott anyaghasználat nyilvánvaló túlzásokat és aránytalanságokat is tartalmaz. A homlokzat fekete gránitburkolata ebben a környezetben eleve komikus látvány, de különösen azzá válik,

amint a kapualjban kórházi ihletettségű csempeburkolatba vált át. Mindez annak a szerencsésnek válik igazán érthetővé, aki elvetődik a hátsó udvarra is: itt az utcai homlokzat mását látjuk körkörös nélkül – rendben is van minden. A Futó utca új arculata Berlin jobbára törökök lakta új negyedeké idézi: reménytelenül internacionális. Hajnal Zsolték háza meg az anyanyelvén beszél. Nem is érik sokan. Így fordulhatott elő, hogy a szomszédos

saroktelek beépítésére már nem is kaptak megbízást. Hajnal Zsolt teljesítménye példa nélküli e honban. Három közérdekűre számot tartó nagy lakóháza épült föl az idők során. Az, hogy többre nem volt lehetősége, sajnós az építészeti állásáról is pontos, igen sötét képet fest. Ha valaki mégis tudna egy négyházas építészről, kérem, gyorsan tudassa! Ránk férne, nagyon!

1) www.rev8.hu



FUTÓ UTCA  
15.-19.